

UTICAJ ENERGETIKE NA STAGFLATORNE PRITISKE U SEKTORU RE/OSIGURANJA

dr Igor Zorić

Triglav Osiguranje a.d.o. Beograd

Aspekti

- Stagflacija (ekonomski rast, inflacija, nezaposlenost)
- Uticaji na neživotno, zdravstveno i životno os.
- Uticaji na imovinu, kapital i tehničke rezerve
- Potrebe ubrzanе digitalizacije
- Uticaji na klijente
- Neizvesnosti i ključni rizici
- Izazovi i šanse za industriju re/osiguranja

Stagflacija

Ekonomski rast
Usporavanje

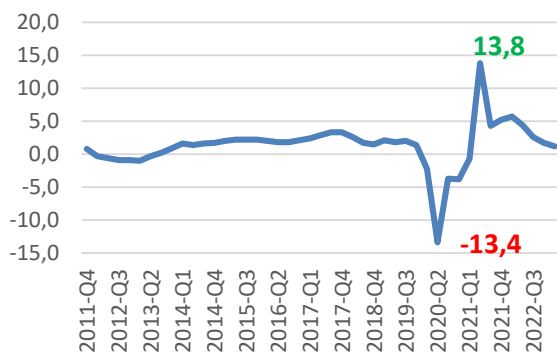
Inflacija
Rast

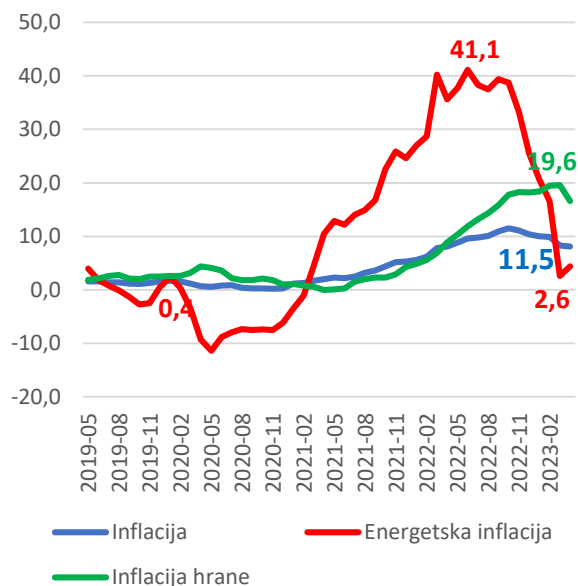
Nezaposlenost
Rast

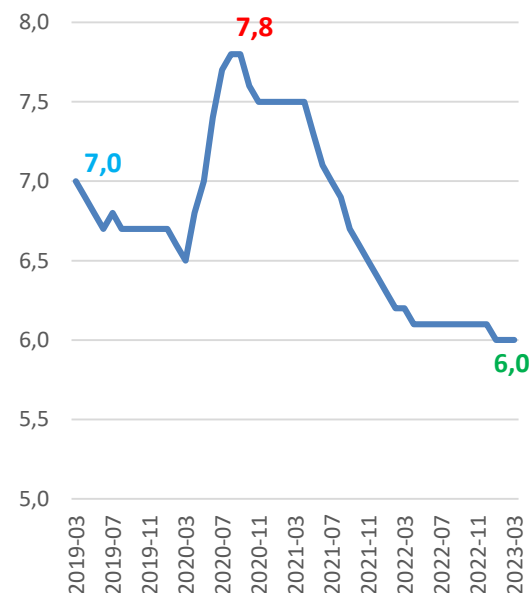
STOPA RASTA BDP U EU

Stope inflacije u EU

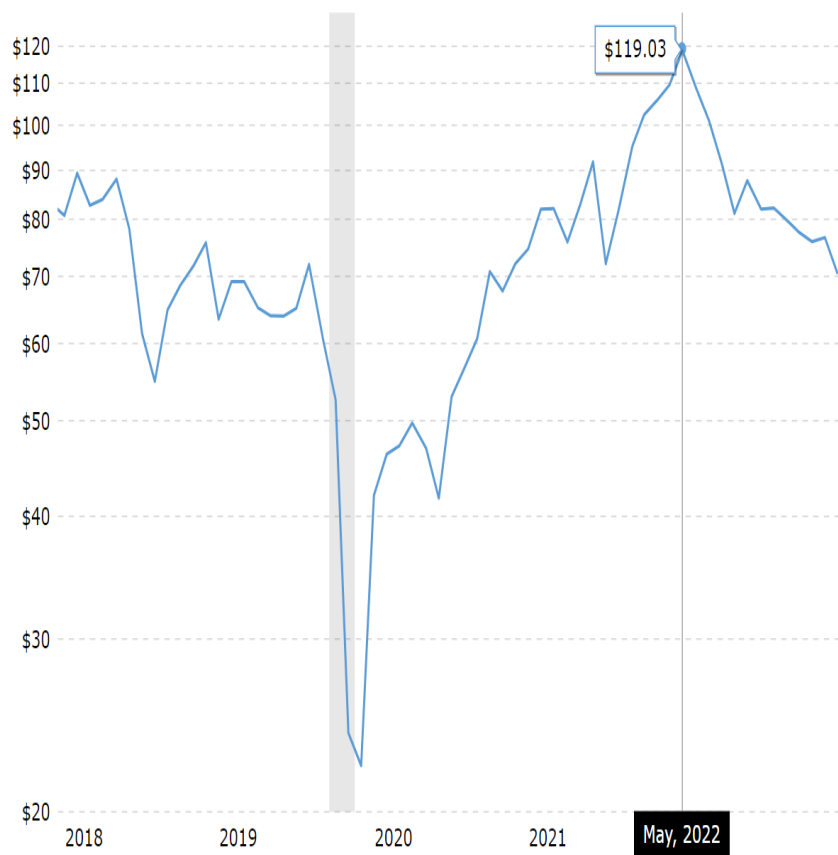
Nezaposlenost u EU

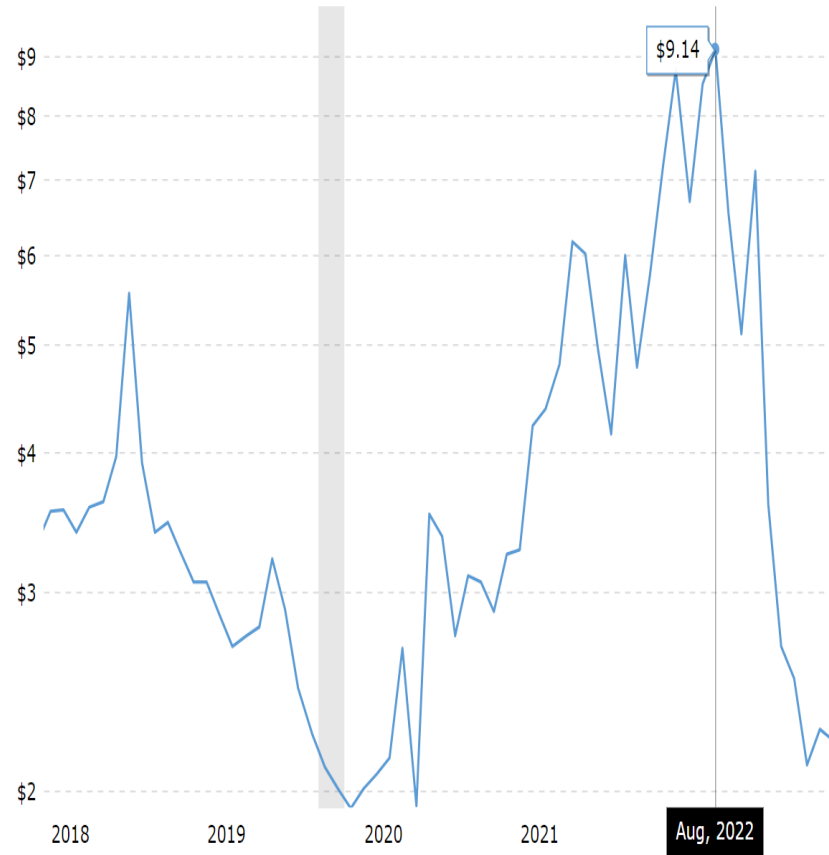
Datum	ECB stopa	Datum	ECB stopa
05.10.2023	3.25%	11.02.2022	1.50%
03.22.2023	3.00%	09.14.2022	0.75%
02.08.2023	2.50%	07.27.2022	0.00%
12.21.2022	2.00%	09.18.2019	-0.50%

Kretanje cena energenata

Cena sirove nafte po barelu

Cena prirodnog gasa

Uticaji na neživotno osiguranje

- Pritisci na UW rezultat (inflacija šteta, podosiguranje, indeksacija, rast troškova, odloženi efekti cenovne politike, prilagođavanje aktuarskih modela kod obračuna obaveza, odnosno tehničkih rezervi, cena reosiguranja, klimatske promene, ponašanje konkurencije...)
- Efekti na strukturu i prinose investicionog portfolija
- Digitalizacija usluge
- Prilagođavanje ponude vrednosti (novi rizici, ESG zahtevi, pad kupovne moći ...)

Primeri

- Indeks troškova obnove domaćinstava tzv. BCIS (u Velikoj Britaniji), koji se koristi za ažuriranje osiguranih suma, porastao je za 10,5 procentnih poena (sa 8,9% na 19,4%) u periodu decembar 2021. - decembar 2022. godine.
- U Velikoj Britaniji, Institut procenitelja šteta (engl. „*Chartered Institute of Loss Adjusters*“) procenjuje da će na 40% šteta biti prisutno podosiguranje.
- 63% ispitanika u „BlackRock“-ovom globalnom istraživanju osiguranja u 2022 smatra da je inflacija postala briga broj jedan.

Uticaji na zdravstveno osiguranje

- Inflacija cena medicinskih usluga
- Veća iscrpljivost limita korišćenja medicinskih usluga po višim cenama kao prateći efekat povećanja korišćenja istih u post-covid periodu
- ESG uticaji na zdravlje klijenata
- Koncentracija portfelja (preko 90% ugovarača osiguranja su pravna lica)

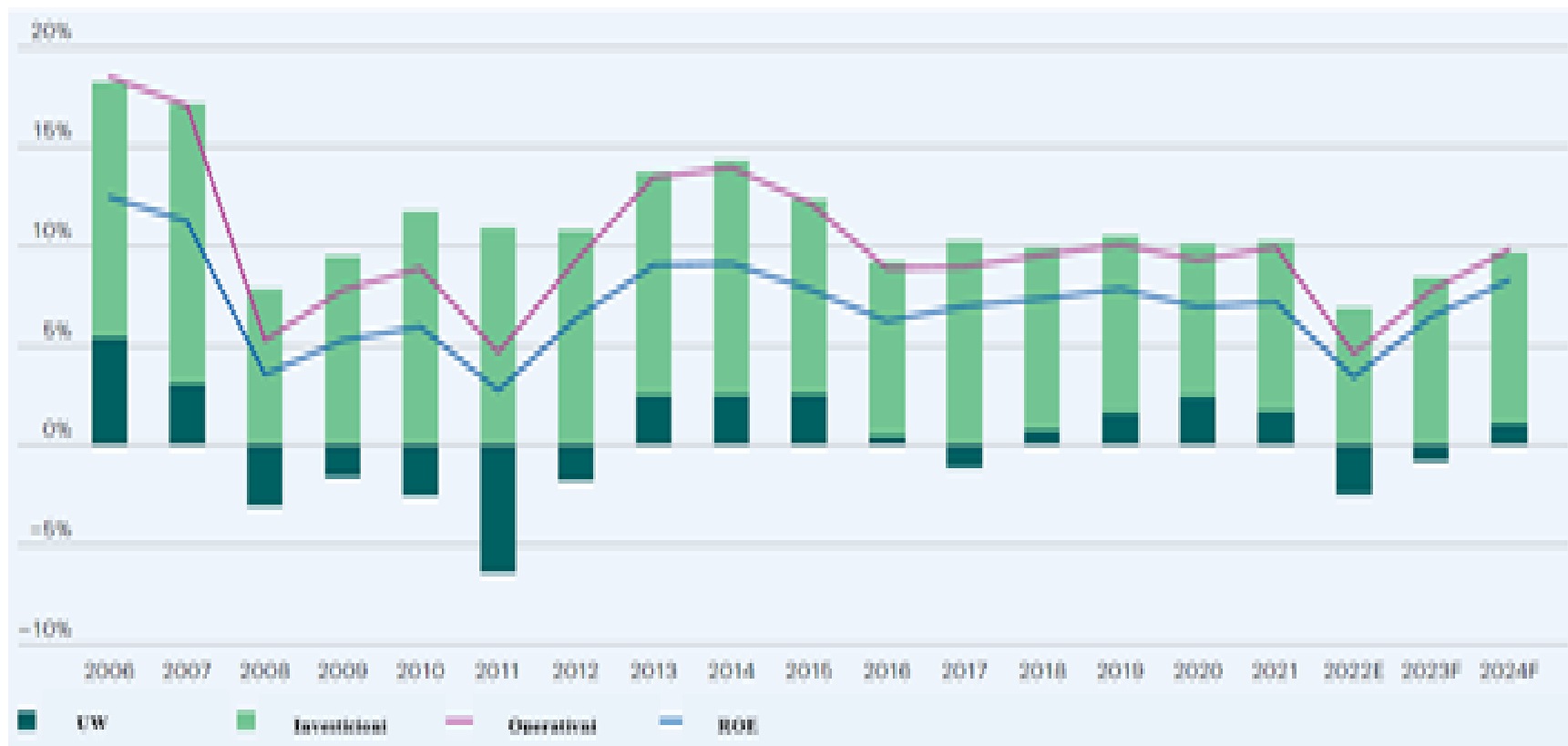
Uticaji na životno osiguranje

- Povećanje kamatnih stopa pruža osiguravačima životnih osiguranja priliku da uvećaju prinose iz investicionih ulaganja.
- Rizik rasta prekida osiguranja (usled rasta kamatnih stopa i potrebe za konverzijom postojećih proizvoda u nove atraktivnije).
- Obezvredjenje naknade iz osiguranja u slučaju nepostojanja indeksacije.
- Definisanje diskontnog faktora na visinu obaveza.
- Koncentracija portfelja i efekti nerealizovanih gubitaka na kapital osiguravača.
- Uticaj ESG zahteva (pored pandemijskih) na stope smrtnosti i invaliditeta.

Uticaji na imovinu, kapital i TR

- Pad cena državnih HoV usled rasta referentne kamatne stope.
- Smanjenje kupovne moći stanovništva i investicionog potencijala privrednih subjekata.
- Rizici likvidnosti
- Privremeni negativni uticaj na kapital nerealizovanih gubitaka i smanjene profitabilnosti usled inflatornih pritisaka na štete i troškove.
- Prilagođavanje u aktuarskim modelima obračuna TR.

Struktura rezultata 2006-2024f

Izvor : Swiss Re Institute (za SAD, Kanadu, Francusku, Italiju, Nemačku, Veliku Britaniju, Australiju i Japan)

Potrebe ubrzane digitalizacije

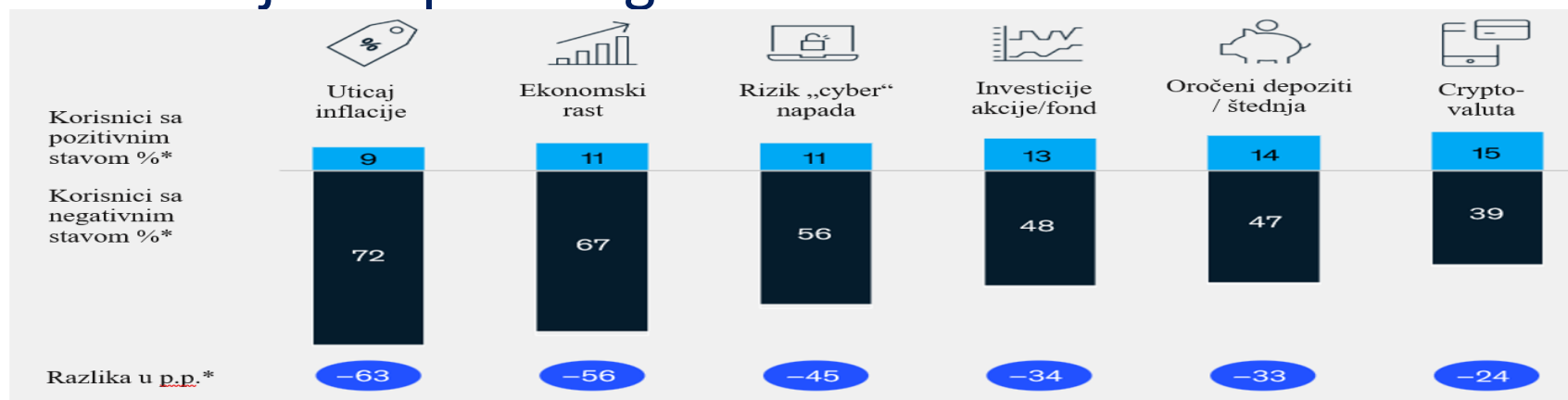
- U 2022. vs 2019. godini, broj digitalnih korisnika u Evropi uvećan za oko 100 miliona.
- Evropljani digitalno komuniciraju sa dvostruko više industrija, pri čemu bankarstvo, prehrambena i zdravstvena zaštita beleže najveći rast, dok sporiji rast ostvaruju javni sektor, komunalna preduzeća i industrija osiguranja.
- Digitalno usvajanje tokom pandemije direktno korelira sa BDP-om po glavi stanovnika, od čega pet zemalja (Danska, Finska, Švedska, Švajcarska i Velika Britanija) ima BDP po glavi stanovnika iznad 45.000 evra.
- Visoki korisnici digitalnih sadržaja (digitalno komunicirali sa više od sedam industrija) su pretežno mlađa punoletna lica koja žive u urbanim sredinama, imaju više obrazovanja i veće raspoložive prihode od svojih vršnjaka.

Potrebe ubrzane digitalizacije

- Pored istorijski visokih stopa digitalnog usvajanja (oko 25% rasta u protekle dve godine u svim industrijama) može se primetiti opadajući trend stepena zadovoljstva korisnika digitalnim iskustvima tokom 2022. godine, odnosno tzv. NPS (engl. „**net promoter score**“) uz pad za četiri procentna poena (**sa 75% na 71%**) u odnosu na 2021. godinu.
- Najveći razlozi smanjenja vrednosti NPS indikatora (engl. „pain points“) ogledaju se u lošem korisničkom iskustvu (28% nezadovoljnih korisnika), kao i nedostacima korisničkog interfejsa (UI), neprilagođenost potrebama, zastarelost informacija i nedovoljna fleksibilnost (manjak opcija), uglavnom prouzrokovani ubrzanom digitalizacijom usled promenjenog poslovnog okruženja.
- U 2022. godini opalo je poverenje potrošača u digitalne kanale (za 2 p.p.), proisteklo iz rukovanja ličnim podacima i sajber napadima.

Potrebe ubrzane digitalizacije

- Percepcija digitalnih korisnika o negativnim uticajima inflacije i usporenog rasta

Izvor: McKinsey Global Digital Sentiment Insights Survey

- Uspesi u sektoru bankarstva i trgovine; najveće zamerke osiguranju kompleksnost digitalnih rešenja.
- U finansijskom sektoru manje od 30% onlajn interakcija generiše prihod.

Uticaji na klijente

- Rast cena osiguranja
- Podosiguranje
- Pad kupovne moći
- Potrebe zdravstvene zaštite
- Obezbjeđenje suma životnih osiguranja
- Rizik prevara (u VB u 2022 rast za 11,2%)

U okruženju prepunom neizvesnosti i vremenu nestabilnosti, industrija osiguranja treba da pruži sigurnost i poverenje svojim klijentima. Ponuda vrednosti osiguravača mora da bude fleksibilna, jednostavna, brza, dostupna i pouzdana u skladu sa potrebama klijenata.

Neizvesnosti i ključni rizici

- *Neizvesnost se razlikuje od rizika u tome što se verovatnoća nastanka događaja ne može izračunati.*
- **Strateški rizici** usled nadovezivanja ekstremnih događaja :
pandemija – stagflacija – globalno bankarsko tržište – najavljene recesije (Nemačka, V. Britanija...) uz rast limita stepena zaduženosti SAD
- **UW rizici** - Podosiguravanje neživotnih osiguranja, rast cena medicinskih usluga u post-Covid periodu i pad vrednosti suma osiguranja život, rast cena reosiguranja, nepostojanje rejtinga
- **Demografski rizici** - Latentna nezaposlenost, migracije, starost
- **Tržišni i kreditni rizici** – Koncentracija tržišta kapitala, rast troškova kreditiranja i uticaji na likvidnost (zastoji u snabdevanju i sl.)
- **Regulatorni rizici** (npr. ESG, IFRS 17, digitalizacija)
- **Nastupajući rizici** (cyber rizici, klimatske promene i sl.)

Izazovi i šanse za industriju osiguranja

- Globalni geopolitički uticaji na makroekonomske pokazatelje (stagflacija, recesija, politike monetarnih vlasti ...)
- Upravljanje profitabilnošću proizvoda i usluga (UW rezultat)
- Pad kupovne moći stanovništva (uz demografske promene) i investicionog potencijala
- Rast vrednosti „penetration” i „density” racia
- Potencijali investicionog portfelja i njegovog doprinosa rastu ROE (rast kamatnih stopa, pad cena državnih obveznica, koncentracija ...)
- ESG zahtevi (bonitet, ponuda vrednosti, klimatske promene...)
- Digitalizacija
- Rizici u nastupanju

dr Igor Zorić, Ovlašćeni aktuar

Direktor Službe za upravljanje rizicima i kontroling (BI)

Triglav Osiguranje a.d.o. Beograd

email: igor.zoric@triglav.rs

mob. +381 66 88 70 400